

Instytut Leszczyński,

I. Cel opinii:

Czy tzw. sekundniki odliczające czas do zmiany świateł na skrzyżowaniach mogą być instalowane przez poszczególne Miasta czy też ich stosowanie jest zabronione przez przepisy prawa?

II. Wnioski z opinii:

- 1) Istnieją poważne wątpliwości dotyczące tego, czy można uznać, iż stosowanie pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach zakazuje stosowania tzw. sekundników
- 2) Przyjęcie odmiennego stanowiska, zgodnie z którym zakazane jest jednak stosowanie tzw. sekundników powoduje, iż przywołany przepis w części zawierającej zdanie: **„Nie dopuszcza się stosowania sygnałów oraz urządzeń pomocniczych o wzorach innych niż określone w punkcie 10” jest niezgodny z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym** (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 i 1448, z 2013 r. poz. 700, 991, 1446 i 1611 oraz z 2014 r. poz. 486, 529 i 768) **oraz z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej** [w tym kontekście warto zapoznać się z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 listopada 2014 r., U 4/14, który dotyczy niekonstytucyjności komentowanego załącznika w zakresie w jakim przekracza on zakres upoważnienia zawartego w ustawie i w rozporządzeniu].

III. Analiza prawna i faktyczna:

Dla pełnej jasności obrazu należy zauważyć, że w niedawno zaprezentowanym stanowisku Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa podtrzymało wyrażany już wcześniej pogląd o rzekomej niedopuszczalności stosowania tzw. sekundników. W odpowiedzi na interpelację jednego z posłów wskazano m. in., że: *„Obowiązujące przepisy rozporządzeń: – Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 170 poz. 1393, z późn. zm.), – Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. Nr 220 poz. 2181, z późn. zm.), nie dopuszczają stosowania przedmiotowych urządzeń w sygnalizacji świetlnej na drogach. Należy wskazać, że przepis pkt 3 załącznika nr 3 do wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 3 lipca 2003 r., stanowi m.in., iż: <<Konstrukcje i wzory barwne sygnalizatorów, symboli oraz urządzeń pomocniczych stosowanych w drogowej sygnalizacji świetlnej określono w punkcie 10. Nie dopuszcza się stosowania sygnałów oraz urządzeń pomocniczych o wzorach innych niż określone w punkcie 10>>. Wymaga podkreślenia, że zarówno przywołany wyżej pkt 10 „Konstrukcje i wzory barwne”, jak też inne przepisy załącznika nr 3 do rozporządzenia, nie pozwalają na stosowanie urządzeń pomocniczych przeznaczonych do informowania kierujących pojazdami oraz pieszych o czasie pozostającym do końca wyświetlenia danego sygnału przez sygnalizator świetlny”.*

Takie stanowisko nie wydaje się jednak przekonujące. Zauważyć należy, iż pierwsze z przywołanych powyżej rozporządzeń dotyczy znaków i sygnałów drogowych. Szczegółowa analiza

tegoż rozporządzenia prowadzi do wniosku, iż tzw. sekundników nie można zaliczyć ani do znaków, ani do znaków drogowych.

Przepisem, który ma rzekomo zakazywać stosowania sekundników nie wydaje się być również pkt 3 załącznika nr 3 do drugiego z wymienionych rozporządzeń, który mówi jedynie, iż nie dopuszcza się stosowania sygnałów oraz urządzeń pomocniczych o wzorach innych niż określone w punkcie 10. Zarówno w rozporządzeniu jak i w załączniku do niego nie odnajdujemy definicji pojęcia urządzenie pomocnicze. Jedynie w załączniku nr 3 w punkcie 3.3.5. wskazano wymagania funkcjonalne jakim muszą odpowiadać urządzenia pomocnicze (np. przyciski dla pieszych, sygnalizatory akustyczne dla pieszych). Wydaje się więc, iż tzw. sekundniki nie mogą być uznane również za urządzenia pomocnicze sterujące ruchem.

Ponadto nawet, gdyby przyjąć stanowisko odwrotne od zaprezentowanego powyżej i uznać, jak to wskazuje Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, że stosowanie tzw. sekundników jest zabronione z uwagi na treść pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia z dnia 3 lipca 2003 r., to takie stanowisko rodzi poważne wątpliwości i to wręcz natury konstytucyjnej.

Należy również przyjąć, że w swojej odpowiedzi na interpelację Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa źle zakwalifikowało tzw. sekundnik jako urządzenia pomocnicze, gdyż z katalogu zawartego w załączniku nr 3 do rozporządzenia z dnia 3 lipca 2003 r. jednoznacznie wynika, że urządzenia pomocnicze są urządzeniami wspomagającymi system sygnalizacji optycznej takimi jak np.: urządzenia dźwiękowe, wibracyjne i dotykowe. Takim urządzeniem nie są tzw. sekundniki.

Ponadto z treści punktu 3 załącznika wynika, że urządzenia i sygnały opisane w załączniku muszą odpowiadać wzorom określonym w punkcie 10 tego załącznika. Oznacza to, że urządzenia wymienione w załączniku muszą odpowiadać wzorom określonym w punkcie 10 załącznika (**tym a nie innym wzorom**) np. w sygnalizacji dźwiękowej dla pieszych dozwolone jest tylko używanie sygnału o częstotliwości i treści wskazanej w rozporządzeniu. Nie oznacza to jednak, że ustawodawca wykluczył stosowanie innych urządzeń, które nie są wymienione w tym załączniku i którym nie przypisano określonych wzorów.

Wydaje się bowiem, iż przepis zaczynający się od zwrotu: „Nie dopuszcza się (...)”, którego konsekwencją jest wyprowadzenie tak daleko idącego zakazu, ingerującego w swobodę funkcjonowania poszczególnych gmin, jest niezgodny z Konstytucją. Wątpliwości budzi bowiem to, czy ewentualne ograniczenie możliwości stosowania tzw. sekundników zawarte **w akcie rangi załącznika do rozporządzenia nie stanowi przypadkiem rażącego przekroczenia ustawowej delegacji do wydania samego rozporządzenia jak i załącznika do niej**. Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 3 ustawy – Prawo o ruchu drogowym; rozporządzenie wydane na podstawie tego artykułu (a także - co oczywiste - załącznik do niego), powinno określać jedynie szczegółowe warunki techniczne dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także warunki ich umieszczania na drogach. Wprowadzenie więc do załącznika do rozporządzenia swego rodzaju ograniczenia co do ewentualnego stosowania tzw. sekundników, nie mające swego umocowania w ustawie, wprowadza nieuprawnione ograniczenie, a tym samym przekracza i to rażąco warunki ustawowej delegacji.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzić należy, iż pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. Nr 220, poz. 2181, z 2008 r. Nr 67, poz. 413, Nr 126, poz. 813 i Nr 235, poz. 1596, z 2010 r. Nr 65, poz. 411, z 2011 r. Nr 89, poz. 508, Nr 124, poz. 702 i Nr 133, poz. 772 oraz z 2013 r. poz. 891 i 1326), w części zawierającej zdanie: **„Nie dopuszcza się stosowania sygnałów oraz urządzeń pomocniczych o wzorach innych niż określone w punkcie 10” jest**

niezgodny jest niezgodny z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 i 1448, z 2013 r. poz. 700, 991, 1446 i 1611 oraz z 2014 r. poz. 486, 529 i 768) oraz z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Na zakończenie należy zauważyć, iż z utrwalonej linii orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie wynika, iż ilekroć mamy do czynienia z ingerencją w prawa jednostek samorządu terytorialnego (jak i innych podmiotów), charakteryzującą się ograniczeniem tych praw (uprawnień) zakazana jest interpretacja rozszerzająca przepisów stanowiących podstawę tej ingerencji. Skoro w związku z tym przepisy rozporządzenia nie wymieniają sekundników oraz nie definiują w sposób precyzyjny pojęcia urządzenie pomocnicze należy interpretować je w myśl zasady *in dubio pro cive* na korzyść ich adresatów i obywateli.

Reasumując należy przyjąć jak to już wskazano we wstępie do niniejszej opinii, iż:

- 1) Istnieją poważne wątpliwości dotyczące tego, czy można uznać, iż stosowanie pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach zakazuje stosowania tzw. sekundników
- 2) Przyjęcie odmiennego stanowiska, zgodnie z którym zakazane jest jednak stosowanie tzw. sekundników powoduje, iż przywołany przepis w części zawierającej zdanie: **„Nie dopuszcza się stosowania sygnałów oraz urządzeń pomocniczych o wzorach innych niż określone w punkcie 10”** jest niezgodny jest niezgodny z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 i 1448, z 2013 r. poz. 700, 991, 1446 i 1611 oraz z 2014 r. poz. 486, 529 i 768) oraz z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej [w tym kontekście warto zapoznać się z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 listopada 2014 r., U 4/14, który dotyczy niekonstytucyjności komentowanego załącznika w zakresie w jakim przekracza on zakres upoważnienia zawartego w ustawie i w rozporządzeniu].

Opracował:

dr Michał Peljan
dr Piotr Józwiak